

O GALEGUISMO, UNHA PANCA NA HISTORIA

Antonio Fraguas foi un galeguista, un defensor de Galicia e dos dereitos da súa cidadanía. Se ao longo do século XIX xa houbo numerosas voces que loitaron por un maior recoñecemento da identidade de Galicia, foi no XX cando o galeguismo se converteu nun movemento decisivo. En certa maneira, a vida do noso autor correu paralela a esa conquista de dereitos. Imos comprobalo.

En 1916, cando Fraguas tiña aínda dez anos, nacían as Irmandades da Fala, un colectivo que tiña como finalidade principal a defensa da lingua galega. O seu traballo favoreceu, por exemplo, a entrada do galego nos escenarios teatrais, a aparición de revistas e xornais e a publicación de estudos sobre historia, filosofía etc.

***Pobo que o seu verbo esquece
é traidor á natureza:
como irmáns todos falemos
a nobre fala gallega.***

(Fragmento do himno das Irmandades da Fala)

Entre os primeiros membros das Irmandades estarán moitos dos principais intelectuais galegos da época: Manuel Lugrís Freire, Uxío Carré Aldao, Luís Porteiro Garea, Francisco Tettamancy ou Ramón Villar Ponte. Outros como Antón Losada Diéguez, o profesor que máis quixo Fraguas, non tardarían en incorporarse. Na súa etapa de estudante universitario tamén o faría o noso protagonista.

Nas primeiras décadas do século XX a universidade prestáballe escasa atención á nosa cultura. Para cambiar esta situación o movemento galeguista botou a andar en 1923 o Seminario de Estudos Galegos. A institución, financiada por 300 socios, pasa por ser unha das iniciativas científicas e culturais máis destacadas da nosa historia. Antonio Fraguas participou no proxecto dende as seccións de Xeografía, Etnografía e Prehistoria.

Na primavera de 1931 proclámase a Segunda República en España. Con ela chega un tempo de liberdade política, logo da ditadura anterior. A finais dese mesmo ano fúndase na cidade de Pontevedra o Partido Galeguista (PG). Antonio Fraguas será un dos seus moitos afiliados.

Durante eses anos de democracia o PG medra en todas as comarcas do país e desenvolve a maior de todas as súas loitas: a procura do Estatuto de Autonomía. O 28 de xuño de 1936 os galegos e as galegas votan maioritariamente a prol do texto.

ACTIVIDADE:

Imos poñervos a proba. Ademais de pedir autonomía política para Galicia, sabedes cales destoutas demandas coinciden co ideario daquela formación?

- Obrigatoriedade de empregar bicicletas nos núcleos urbanos.
- Igualdade de dereitos políticos para as mulleres.
- Solicitude da entrada de Galicia na Unión de Territorios Bávaros.
- Cooficialidade de galego e castelán.

A Guerra Civil (1936-1939) e a posterior ditadura impiden que a autonomía sexa unha realidade e bota abaixo toda a estrutura do galeguismo. Moitos dirixentes, como é o caso de Daniel Rodríguez Castelao, teñen que marchar do país. Outros, como Alexandre Bóveda ou Ánxel Casal, correrán aínda peor sorte e serán asasinados.

A longa noite de pedra, como lle chamou o poeta Celso Emilio Ferreiro á ditadura, non rematou ata 1975. Neses tempos tan escuros o galeguismo comeza unha tímida recuperación. En 1944 créase o Instituto Padre Sarmiento, que servirá para divulgar a cultura galega, e onde Antonio Fraguas suma o seu nome a outros tan destacados como os de Otero Pedrayo, Fermín Bouza Brey, Vicente Risco ou Florentino Cuevillas. Poucos anos despois, en 1950, nace a editorial Galaxia, que durante o franquismo será a principal referencia do galeguismo.

A partir de 1975 comeza a transición política cara á democracia que volve poñer enriba da mesa moitas das aspiracións do galeguismo. En 1978 aprobouse a Constitución Española e tres anos despois, en 1981, o Estatuto de Autonomía de Galicia.

ACTIVIDADE:

O Estatuto de Autonomía tamén deixou establecida a bandeira oficial de Galicia. Sabes cal é? Fíxate ben!

Antonio Fraguas viviu, ata a súa morte en 1999, dezaoito anos de autonomía política galega. O vello soño da mocidade facíase realidade: Galicia comezaba a dotarse de institucións propias e el formou parte dalgunhas delas, como é o caso do Consello da Cultura Galega. Fraguas non se cansou de reivindicar e de dar a coñecer ese batallón de galeguistas que morreron sen poder ver parte da súa arela feita realidade. Sabía que sen o traballo de todas esas persoas este tempo tería sido imposible.